

Taloushallinnon sähköistymisen vaikutukset tilitoimistoihin

Hirvi, Saara

2014 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Taloushallinnon sähköistymisen vaikutukset tilitoimistoihin

Hirvi, Saara
Liiketalous
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2014

Hirvi, Saara

Taloushallinnon sähköistymisen vaikutukset tilitoimistoihin

Vuosi	2014	Sivumäärä	31
-------	------	-----------	----

Tämä opinnäytetyö käsittelee taloushallinnon sähköistymisen aiheuttamaa muutosta. Tutkimuksella haluttiin selvittää taloushallinnon sähköistymisen vaikutuksia tilitoimistoihin. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää tilitoimistoalan tulevaisuuden näkymiä ja kehityssuuntaa. Taloushallinnon tulevaisuudesta on ollut paljon keskustelua alan foorumeilla, ja aihe on hyvin ajankohtainen.

Tutkimus sähköisen taloushallinnon vaikutuksista tilitoimistoihin toteutettiin haastattelun ja kyselytutkimuksen muodossa. Haastateltavaksi valittiin Tilipalvelu Rantalainen Oy:n Hyvinkään toimipisteen toimistopäällikkö Kaija Ojalehto. Rantalaisen toimistopäällikkö valikoitui haastateltavaksi, koska Tilipalvelu Rantalainen on yksi Suomen suurimmista tilitoimistoista ja haastattelulla haluttiin saada mahdollisimman kattava kuva tilitoimiston näkemyksestä taloushallinnon sähköistymisen tilasta. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, jonka teemoja olivat tilitoimiston oma sähköistymisen tilanne, sähköistymisen vaikutus kirjanpitäjän työhön, sähköistymisen vaikutus tilitoimistoalaan yleisesti sekä sähköistymisen vaikutus tilitoimiston asiakkaisiin. Haastattelun tarkoituksena oli saada syvempää tietoa sähköistymisen vaikutuksista ja kehityssuunnasta.

Kyselytutkimus laadittiin haastattelun avulla tarkennetuilla kysymyksillä ja lähetettiin 53 tilitoimistoon. Tutkimukseen valittiin Taloushallintoliiton tilitoimistolistauksesta kaikki yli seitsemän työntekijän tilitoimistot Uudenmaan alueelta. Kyselytutkimus toteutettiin Laurea E-lomake -sivustoa käyttäen, josta saadut vastaukset siirrettiin Microsoft Excel -ohjelmaan tulosten analysointia varten.

Tutkimuksesta voidaan päätellä, että taloushallinnon sähköistyminen on vaikuttanut tilitoimistojen työhön suuresti. Kirjanpitäjien työnkuva on muuttunut enemmän asiantuntijatyöksi ja automatisoitujen prosessien ylläpitäjäksi ja tarkastajaksi. Tilitoimistoissa suurin sähköistymisen este on se, ettei se ole pienille yrityksille kannattavaa. Yllättävän paljon vielä taloushallinnon töitä hoidetaan perinteisellä tavalla eikä verkkolaskupalveluita hyödynnetä. Tilitoimistot, jotka hyödyntävät sähköisiä järjestelmiä mahdollisuuksiensa mukaan, pitävät omaa sähköisten palveluiden laatuaan erinomaisena tai hyvänä. Tulevaisuudessa tilitoimistojen palveluiden arvioidaan muuttuvat enemmän talouden suunnittelun, yritysneuvonnan ja asiantuntijatyön suuntaan.

Asiasanat: Tilitoimisto, taloushallinto, sähköistyminen

Hirvi, Saara

The effects of electrification of financial management on accounting firms

Year	2014	Pages	31
------	------	-------	----

This thesis deals with the changes of the accounting firms caused by electrification of financial management. The aim of this study was to examine the effects of electrification of financial management to the accounting firms and to examine the future prospects and the development trends.

The research was executed by an interview and a survey. The office manager of Tilipalvelu Rantalainen Oy Kaija Ojalehto from Hyvinkää was selected to be interviewed for the research. The interview was executed by theme interview. The themes of the interview were the accounting firm's own situation of electrification of financial management, the effects of electrification of financial management on the accountant's job description, the effects of electrification of financial management on the accounting firm industry and the effects of the electrification of financial management on the clients of the accounting firms. The aim of the interview was to have deeper information about the effects and the development trends of the electrification of financial management. The answers from interview would help to create the survey's questions.

The survey was created based on the answers of the interview and it was sent to 53 accounting firm. The accounting firms were selected from the Association of Finnish Accounting Firms listing. These firms are all the accounting firms from Uusimaa region with over seven employees. The survey was executed by using Laurea E-lomake -web site. The answers were downloaded to Microsoft Excel for the analysis.

The research shows that the electrification of financial management has effected a lot to the work of accounting firms. Accountants has more expert tasks and they manage the automated processes. The main obstacle to the electrification of financial management is that it is not profitable for small businesses. It is surprising how much financial management is handled in the traditional way and electronic invoices are not used. The accounting firms that take full advantage of the electrical systems consider their own level of electrical services excellent or good. In the future the services of accounting firms are more likely to be financial planning, consultation and expert work in financial management.

Keywords: Accounting firm, financial management, electrification

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Yrityksen taloushallinto	7
2.1	Myyntireskontra	8
2.2	Ostoreskontra	9
2.3	Matka- ja kululaskut	10
2.4	Palkanlaskenta	10
2.5	Pääkirjanpito	11
2.6	Raportointi ja viranomaisilmoitukset	11
2.7	Arkistointi	12
2.8	Tilinpäätös	12
3	Sähköinen taloushallinto tilitoimistossa	13
3.1	Sähköisen taloushallinnon hyödyt	14
3.2	Sähköisen taloushallinnon haasteet	15
3.3	Sähköistymisen vaikutus kirjanpitäjän työhön	16
3.4	Sähköisten palveluiden hyödyntäminen kilpailuetuna	16
3.5	Sähköisen taloushallinnon nykytilanne ja tulevaisuus	17
4	Haastattelututkimus ja tulokset	18
5	Kyselytutkimus ja tulokset	20
6	Pohdintaa	26
	Lähteet	28
	Kuvat	29
	Kuviot	30
	Liitteet	31

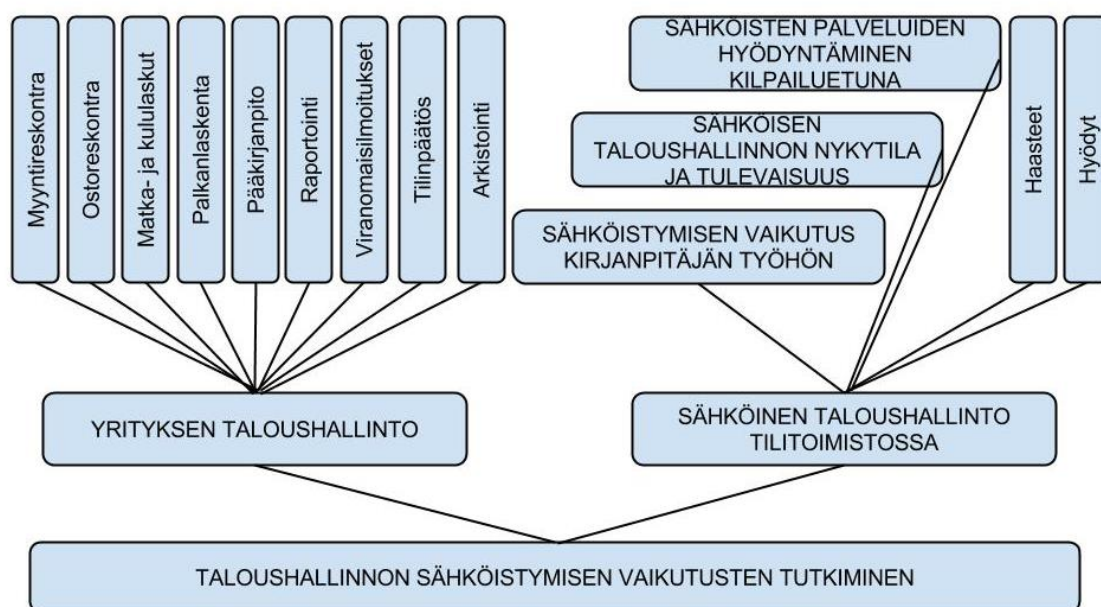
1 Johdanto

Tilitoimistoala on jatkuvassa muutoksessa. Tietotekniikan nopea kehittyminen ja yleistyminen tuovat jatkuvasti tilitoimistoalalle uusia taloushallinnon järjestelmiä ja tapoja toimia. Kehitys on kokoajan kiihtymään päin, ja tietotekniikan uskotaan muuttavan alaa radikaalisti.

Tilitoimistojen asiakasyrityksien tarpeet taloushallinnonkin suhteen muuttuvat kilpailutilanteiden kiristyttyä. Tilitoimistojen tulee vastata asiakkaidensa tarpeisiin. Nykyään menestyvän yrityksen johto tarvitsee ajantasaista tietoa yrityksen taloudellisesta kehitymisestä, ja tiedon tulee olla laadukasta ja luotettavaa, jotta yritystä voidaan johtaa tehokkaasti. Tilitoimistoilla tulee olla resurssit hoitaa asiakkaidensa tarpeet ja kehittää toimintaansa jatkuvasti.

Tutkimuksella halutaan selvittää, miten taloushallinnon sähköistyminen on vaikuttanut tilitoimistoalaan ja kuinka se tulee muuttumaan tulevaisuudessa tietotekniikan kehittyessä. Tutkimuksessa selvitetään, mitä etuja taloushallinnon sähköistyminen on tuonut tilitoimistoille ja miten se on vaikuttanut niiden toimintaan ja asiakkaisiin. Tutkimuksessa kartoitetaan myös taloushallinnon sähköistymisen yleisyyttä tilitoimistoissa ja kaikkien sen tuomien mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Tutkimuksella halutaan selvittää, mihin suuntaan kehitys tilitoimistoalalla on menossa. Kehityksen suunnan ennustaminen valmistaa tilitoimistoja tuleviin muutoksiin, jolloin he pystyvät reagoimaan niihin nopeasti. Tutkimuksella halutaan kannustaa tilitoimistoja kehittämään toimintaansa, hyödyntämään tietotekniikan kehityksen mukana tulleita työvälineitä sekä olemaan mukana tilitoimistoalan kehityksessä omalla toiminnallaan tuomalla esiin talousosaamisen vahvuuksia.

Kuva 1: Opinnäytetyön viitekehys

Opinnäytetyön tutkimuksen tukemiseksi käytetty viitekehys jakautuu kahteen suurempaan kokonaisuuteen, yrityksen taloushallintoon ja sähköiseen taloushallintoon tilitoimistossa. Yrityksen taloushallinnon sisällön ja rakenteen ymmärtäminen on oleellista tutkimuksen kannalta. Työssä käydään teoriassa läpi kaikki yrityksen taloushallinnon vaiheet niiden sähköiset prosessit huomioiden. Teorian toinen kokonaisuus on sähköinen taloushallinto tilitoimistossa. Otsikon alla käydään läpi sähköisen taloushallinnon hyödyt ja haasteet, sähköistymisen vaikutukset kirjanpitäjän työhön, sähköisen taloushallinnon nykytila ja tulevaisuus, sekä sähköisten palveluiden hyödyntäminen kilpailuetuna.

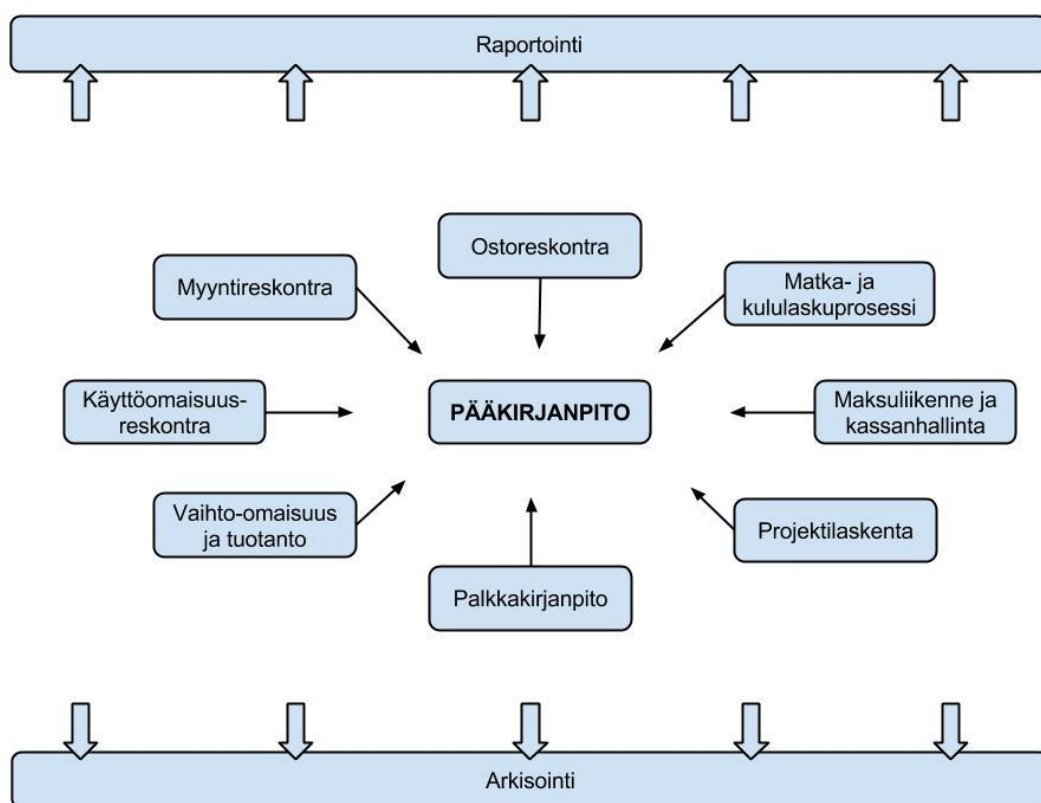
2 Yrityksen taloushallinto

Taloushallinto on välttämätön ja erityisen tärkeä osa yrityksen toimintaa. Yritystoiminnan päätavoitteet ovat tuottavassa toiminnassa, joten taloushallinto tulee järjestää siten, että se tuottaa luotettavaa tietoa mahdollisimman tehokkaasti. Viime vuosikymmenien aikana taloushallinnossa on tapahtunut paljon kehitystä sähköistymisen ansiosta, mikä ilmenee työtavoissa ja -välineissä. Taloushallinnon sähköistyminen lisääntyy jatkuvasti. Käsien syötettävän tiedon määrää pyritään vähentämään sekä päällekkäisiä toimintoja karsitaan. (Koivumäki & Lindfors 2012, 11.)

Taloushallinnon perinteisellä toimintatavalla yksittäiset useat henkilöt käsittelevät tositteet useaan kertaan, mikä on todella tehotonta, lisää päällekkäistä työtä ja kasvattaa mahdollisten virheiden määrää. Manuaaliset työvaiheet ja tallennustyöt lisäävät myös työkustannuksia

yrittäjälle. Nykyiset ohjelmistot ovat tehostaneet taloushallinnon työtä monilta osin. (Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola & Siivola 2013, 12-13.)

Yrityksen taloushallinnon prosessit riippuvat yrityksen toiminnasta. Tuotteita valmistavalla yrityksellä taloushallinnon prosessit ovat erilaisia kuin yrityksessä, joka myy pelkästään palveluita asiakkailleen. Tuotantoyrityksellä ostolaskuihin voi liittyä myös varastokirjanpitoon liittyviä prosesseja. (Koivumäki & Lindfors 2012, 12.)

Kuva 2: Taloushallinnon prosessit (Lahti & Salminen 2008, 17.)

Yrityksen taloushallinto koostuu pääkirjanpidosta ja sen eri prosesseista sekä raportoinnista ja arkistoinnista. Pääkirjanpito toimii kaikkien osaprosessien solmukohtana joko yhdistämällä prosessit tai olemalla raportointiprosessin alkulähteenä. Taloushallinnon prosessit käsitellään tekstin seuraavissa kappaleissa. (Lahti & Salminen 2008, 16-17.)

2.1 Myyntireskontra

Laskutus on yrityksen toiminnan kannalta kriittinen toiminto. Laskutuksen viiveet ja virheet voivat pahimmillaan heikentää yrityksen koko toimintaa heikon likviditeettitilanteen vuoksi. Laskutus näkyy suoraan yrityksen asiakkaille, joten se on osa yrityksen imagoa ja asiakaspalvelua. (Lahti & Salminen 2008, 73.)

Sähköisillä taloushallinnon ohjelmistoilla myyntilaskujen laatiminen on tehokasta. Kun myyntilaskut saadaan asiakkaille nopeammin ja reskontran seuranta sähköistyy, saadaan suoritukset laskuista nopeammin. Perinteisessä taloushallinnossa myyntilaskun laadinnan jälkeen lasku tulostetaan asiakkaalle, omaan mappiin ja kirjanpitoon. Sähköisessä taloushallinnossa myyntilasku saadaan asiakkaalle lähetettyä sähköisesti ja yrityksen omaa käyttöä varten lasku arkistoituu järjestelmään ja näin hallinnointiin liittyvät prosessit tehostuvat. (Helanto ym. 2013, 43.)

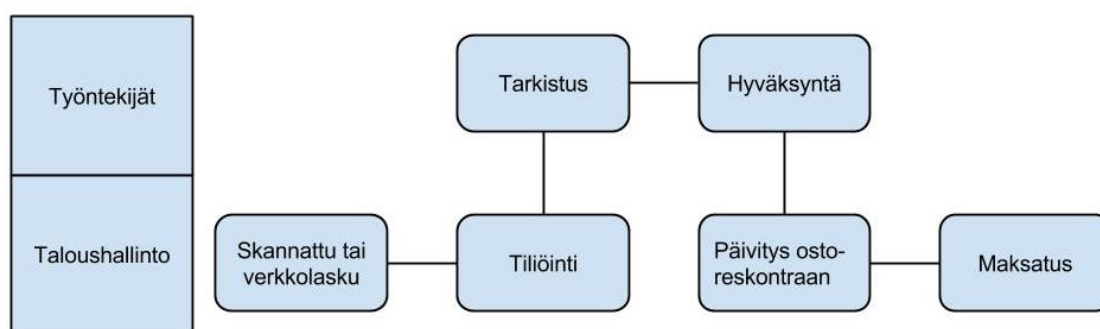
Myyntireskontrassa automatisointi on tärkeää. Asiakkaalle voidaan luoda toimittajarekisteriin tuoterekisteri, jossa tuotteen taakse määritellään oletuskirjanpito-tili ja muut tiliöintisäännöt. Tämän avulla myyntilasku kirjautuu automaattisesti pääkirjaan ja tuloslaskelmaan oikein alusta asti. Tiliotteet ja viitteet noudetaan pankista päivittäin automaattisesti järjestelmään, jolloin on käytössä ajantasainen tieto erääntyvistä ja erääntyneistä myyntilaskuista. Viitteelliset suoritukset kohdistuvat automaattisesti ja ainoastaan viitteettömät suoritukset kohdistetaan manuaalisesti oikeille laskuille. Ajantasaisen tiedon avulla voidaan tehokkaasti seurata erääntyneitä laskuja ja aloittaa mahdolliset perintäprosessit suoritusten saamiseksi. (Helanto ym. 2013, 44.)

2.2 Ostoreskontra

Ostolaskujen käsittely vanhalla menetelmällä on aikaa vievää työtä, joten usein yritykset aloittavat taloushallinnon sähköistämisen ostolaskuista. Kun ostolaskut vastaanotetaan sähköisesti, niin ei mene aikaa kuorien avaamiseen, käsin syöttämiseen ja mapittamiseen. Laskut siirretään ostolaskujen kierrätysjärjestelmään, josta laskujen tarkastajat ja hyväksyjät pääsevät käsittelemään ne milloin ja missä vain. (Koivumäki & Lindfors 2012, 13.)

Useimmiten osa laskuista tulee kuitenkin paperisina, joten paperilaskut joko skannataan itse sähköiseen järjestelmään tai skannauspalvelun voi ostaa ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Paperisten laskujen käsittely tuo lisätyötä ja kustannuksia, joten paperisten laskujen määrää voidaan minimoida lähettämällä verkkolaskuosoite paperilaskuja lähettäville yrityksille. (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 26.)

Sähköisessä järjestelmässä laskun lähettäjälle voidaan toimittajarekisteriin tallentaa mahdolliset kustannuspaikka- ja projektitiedot, oletustiliöinnit ja oletus arvonlisäverokäsittelystä. Erityisesti tiliöintien automatisointi on tärkeää taloushallinnon tehostamisessa. Ostoreskontran avulla pystytään seuraamaan maksujen erääntymistä sekä ohjelmassa voidaan määritellä maksuehdotelma ja pankkiin lähetettävä maksutiedosto. (Koivumäki & Lindfors 2012, 13.)

Kuva 3: Sähköinen ostolaskuprosessi (Lahti & Salminen 2014, 55.)

Ostolasku vastaanotetaan järjestelmään verkkolaskuna tai skannattuna, joista laskun perustiedot tallentuvat automaattisesti. Lasku tiliöidään joko automatisoidusti tai manuaalisesti ja lasku lähetetään tarkastus- ja hyväksyntäkiertoon. Kun lasku on tarkastettu ja hyväksytty, lasku kirjautuu automaattisesti osto-reskontraan, josta sen maksuaineisto siirretään pankkiin. Ostolaskuprosessin sähköistämällä tehostetaan ostolaskujen käsittelyä ja nopeutetaan ostolaskujen kiertoa sekä parannetaan kontrollia. Laskujen perustietoja ei tarvitse enää syöttää manuaalisesti, vaan ne luetaan automaattisesti verkkolaskusta tai skannattavalta laskulta OCR-älyskannauksella. Laskut tallentuvat automaattisesti sähköiseen arkistoon, josta niitä voi hakea laskun tietojen perusteella. (Lahti & Salminen 2014, 54.)

2.3 Matka- ja kululaskut

Matka- ja kululaskuprosessi käynnistyy siitä, kun yrityksen työntekijä matkustaa ja on tästä oikeutettu matkakulukorvauksiin tai kun hän tekee pienhankintoja yrityksen puolesta. Lähes kaikissa yrityksissä maksetaan matka- ja kululaskuja työntekijöille, ja usein prosessi on työlläin sekä työntekijän että hallinnon näkökulmasta. Sähköistymisen ansiosta matka- ja kululaskuprosessi on helpottunut ja suurin osa ajansäästöstä syntyy laskun laatimisen yhteydessä. (Lahti & Salminen 2014, 101-103.)

Taloushallinnon sähköistymisen ansiosta henkilöstölle maksettavien maksujen suorittaminen on tehostunut. Esimerkiksi työmatkalla ollut yrityksen edustaja voi matkansa jälkeen laatia matkalaskun sähköiseen taloushallinnon järjestelmään, josta matkalasku siirtyy hyväksyntään, maksuun ja kirjanpidon käsittelyyn. Matka- ja kululaskuihin liittyviä kuitteja ei myöskään tarvitse paperisena toimittaa kirjanpitoon, vaan ne skannataan laskun liitteeksi järjestelmään. (Helanto ym. 2013, 46.)

2.4 Palkanlaskenta

Palkkahallintoprosessi on työmäärältään yksi merkittävimmistä talousprosesseista. Palkanlaskentaprosessiin liittyy monia eri tehtäviä ja vaiheita, jotka perinteisellä tavalla hoidettuna vaativat huomattavasti enemmän työpanosta sähköiseen palkanlaskentaprosessiin verrattuna. Palkanlaskentaprosessiin liittyy oleellisesti raportointi- ja ilmoittamistehtäviä viranomaisvelvoitteiden takia. Keskeisin palkanlaskentaprosessia koskeva kehitys koskee ilmoittamista, jonka tavoitteena on reaaliaikaiseen palkanmaksukohtaiseen raportointiin siirtyminen. Tavoitteena on, että palkkatietoja tarvitsevat viranomaistahot saavat käyttöönsä reaaliaikaiset palkkatiedot yhdestä rekisteristä. (Lahti & Salminen 2014, 135-136.)

Perinteisessä taloushallinnossa palkanlaskenta on täysin erillään kirjanpidosta, kun taas sähköisessä taloushallinnossa kaikki palkkatiedot löytyvät samasta järjestelmästä. Kun kaikki tiedot ovat helposti nähtävillä, voi yrityksen johto suoraan esimerkiksi tuloslaskelmalta perehtyä henkilöstökuluihin ja nähdä, mistä luvut muodostuvat. Palkkojen tiliöintien automatisointi helpottaa ja tehostaa henkilöstökulujen seurantaa ja raportointia. (Helanto ym. 2013, 47.)

2.5 Pääkirjanpito

Pääkirjanpidon automatisoinnilla on tärkeä vaikutus raportoinnin laatuun, tuottamisnopeuteen ja virheettömyyteen. Pääkirjanpitoon suoraan tehtäviä tositteita kutsutaan muistiotositteiksi. Muistiotositteilla kirjataan jaksotukset, oikaisut, täsmäytystositteet, sisäiset kustannussiirrot, laskennalliset kurssierot ja maksettava arvonlisävero. Pääkirjanpito kokoaa kirjaukset kaikista yrityksen liiketapahtumista. Pääkirjanpidon rooli sähköisessä taloushallinnossa on tärkein ohjaavan ja täsmäyttävän tehtävänsä takia. (Lahti & Salminen 2014, 150-153.)

Kirjanpidon perustiedot on mietittävä tarkkaan, ennen kuin taloushallintoon voidaan tallentaa tapahtumia. Tulee miettiä tarkkaan tulevia seuranta- ja raportointitarpeita. Nämä tulisi harvita etukäteen etenkin tilikarttaa ja sisäisen laskennan tasoja suunniteltaessa. Tilinumeroita ja sisäisen laskennan tasoja on mahdollista muokata, lisätä tai poistaa jälkikäteenkin, mutta muutokset olisi hyvä toteuttaa ainoastaan tilikauden vaihteissa, jotta raportointi ei anna virheellistä tietoa. Kirjanpidon perustietoihin kuuluvat yrityksetnumerot, tilikaudet, tositelajit, yrityksetnumerot, tilikartta, sisäisen laskennan seurantatasot sekä arvonlisäverokoodit. (Lahti & Salminen 2014, 153-157.)

2.6 Raportointi ja viranomaisilmoitukset

Tehokkaasti hoidettu kirjanpito tuottaa arvokasta tietoa yrityksen toiminnasta. Yritystoiminnan tavoitteena on tuottaa voittoa. Kannattavan liiketoiminnan varmistamiseksi tulisi kirjanpito järjestää niin, että taloutta voidaan seurata jatkuvasti ja ajantasaisesti. Raportoinnissa

tulisi pyrkiä siihen, että yrityksen johto saa tarkan ja selkeän kuvan yrityksen kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta sekä budjetin asettamien tavoitteiden tilanteesta. (Koivumäki & Lindfors 2012, 119-120.)

Taloushallinnon raportit voidaan jakaa niiden sisällön perusteella kahteen päätyyppiin, ulkoi- siin ja sisäisiin raportteihin. Ulkoisten raporttien tehtävä on täyttää yrityksen lakisääteisten raporttien tarpeet. Ulkoiset raportit perustuvat useimmiten kirjanpidon tileihin. Yleisimmin käytetyt ulkoiset raportit ovat tilikohtaiset tase- ja tuloslaskelmaraportit. Lakisääteisiä rap- portteja ovat myös pää- ja päiväkirjaraportit sekä viranomaisilmoitukset. Sisäisen laskennan raportoinnissa toteumaraporttien lisäksi keskitytään ennusteiden ja budjetin raportointiin ja vertaamisen toteumiin. (Lahti & Salminen 2008, 147-149.)

Kausiveroilmoitukset Verohallintoon tulee tehdä sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Säh- köisessä taloushallinnossa veroilmoitustiedot saadaan suoraan kirjanpidosta, mutta usein kir- janpito- ja verolainsäädännön eroavaisuuksien takia veroilmoitusta joudutaan täydentämään. Osakeyhtiöt toimittavat kaikki kaupparekisterissä julkaistavat tilinpäätöstiedot viranomaisille sähköisesti kaupparekisteriin. (Koivumäki & Lindfors 2012, 119.)

2.7 Arkistointi

Sähköisen taloushallinnon periaatteena on, että kaikki tositteet tallennetaan, täydennetään ja hyväksytään ainoastaan automaattisesti ja sähköisesti. Tasekirja on ainoa lakisääteisesti paperisena säilytettävä asiakirja taloushallinnossa ja kaikki muu taloushallinnon materiaali voidaan arkistoida sähköisesti. Sähköisen arkistoinnin etuja ovat, että arkistoon aineistoon pääsee käsiksi ajasta ja paikasta riippumatta, tietojen haku on nopeaa, tiedot ovat sähköi- sesti hyödynnettävissä erilaisia tarpeita varten ja lisäksi ei tarvita tiloja paperiarkistoille. (Lahti & Salminen 2014, 200.)

Liiketapahtumia koskevat tositteet ja kirjeenvaihto sekä koneellisen kirjanpidon täsmäytys- selvitykset tulee säilyttää kuusi vuotta niiden kalenterivuoden päättymisestä. Päivä- ja pää- kirjat, osakirjanpitojen päivä- ja pääkirjat, tilikartta, tase-erittely ja liitetietojen erittelyt, konsernitilinpäätöksen yhdistelylaskelmat sekä tasekirjat tulee säilyttää kymmenen vuotta ti- likauden päättymisestä. Kaikki nämä tasekirjaa lukuun ottamatta voidaan arkistoida sähköi- sessä muodossa, josta säästyy huomattavasti arkistointiin rinnastettavia kuluja. Aineistoon on helppo päästä käsiksi, kun se on sähköisessä muodossa. (Koivumäki & Lindfors 2012, 146.)

2.8 Tilinpäätös

Normaalisti 12 kuukauden pituisen tilikauden jälkeen yrityksen tulee laatia tilinpäätös. Tilinpäätöksen tulee valmistua viimeistään neljän kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitetiedot. Lisäksi tilinpäätökseen tulee liittää toimintakertomus, mikäli yritys on listattu tai se ylittää pienen kirjanpitovelvollisen rajat. Pienillä yrityksillä rahoituslaskelma ei ole pakollinen tilinpäätöksen osa. Tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta tulee saada oikeat ja riittävät tiedot yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tiedossa olevien tulevien velvoitteiden tulee näkyä tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. (Koivumäki & Lindfors 2012, 114-115.)

Perinteisessä taloushallinnossa tasekirjan laatiminen on usein täysin erillään kirjanpito-ohjelmasta, ja tasekirja tehdään erikseen taulukkolaskentaohjelmalla. Jos tietoihin tulee muutoksia, ei niitä välttämättä huomata kirjata erilliseen tiedostoon. Sähköisessä taloushallinnossa kaikki tieto haetaan kirjanpidosta automaattisesti tilinpäätökselle, jolloin tilinpäätöksen laatiminen nopeutuu huomattavasti ja virheiden määrä vähenee. Työkuorma tasaantuu tilikauden aikana, mikäli kuukausittainen kirjanpito tase-erittelyineen on tehty laadukkaasti ja seurantajaksot on suljettu. (Helanto ym. 2013, 53.)

3 Sähköinen taloushallinto tilitoimistossa

Sähköinen taloushallinto tarjoaa paljon mahdollisuuksia tilitoimistolle, niin työtapojen kuin liiketoiminnan kehittämisen kannalta. Tilitoimisto voi valita kahdesta lähestymistavasta sähköiseen taloushallintoon, jotka ovat reaktiivinen tai proaktiivinen lähestymistapa. Tilitoimistossa voidaan valita halutaanko siirtyä sähköiseen taloushallintoon pienimuotoisesti vastamalla nykyisten asiakkaiden tarpeisiin vai halutaanko kehittää toimintaa tekemällä sähköisestä taloushallinnosta pohja tilitoimiston palveluiden ja liiketoiminnan kehittämiseen. (Helanto ym. 2013, 16.)

Yrityksen sähköinen taloushallinto ei tarkoita pelkästään kirjanpidon automatisointia ja sähköisten palveluiden hyödyntämistä. Sähköinen taloushallinto tuo kustannussäästöjen ja toiminnan tehostumisen vuoksi mahdollisuuden yrityksen toimintojen tehokkaaseen johtamiseen ja organisoimiseen. Sähköinen taloushallinto oikein hyödynnettynä on erinomainen johtamisen työväline, minkä avulla yrityksen johto voi ajantasaisesti seurata esimerkiksi myynnin tehokkuutta, tuottoja ja kuluja asiakkaittain, kustannuspaikoittain tai tuotteittain. (Sähköinen taloushallinto.)

Sähköisessä taloushallinnossa arkistointi on sähköistä, tietoon pääsee käsiksi sähköisesti, rutiinitöet on automatisoitu, kaikki taloushallinto- ja kirjanpitomateriaali käsitellään sähköisesti,

eri järjestelmät yli sidosryhmärajojen on integroitu prosesseihin sekä yrityksen sisällä ja eri sovellusten välillä tietoa käsitellään sähköisesti (Lahti & Salminen 2008, 21).

Tilitoimistopalveluiden toimeksiantosopimuksen uudistamisen tarve johtui sähköisen taloushallinnon keittymisestä. Taloushallintoliitto julkaisi kaksi vuonna 2012 toimialastandardi TAL-STA:n, johon on koottuna ulkoistetun taloushallintopalvelualan hyvän tavan ohjeet. Ohjeissa korostuu selkeästi raportointi ja asiakaslähtöisyys. Toimialastandardin ohjeissa säädelään toimeksiantosopimuksen sisällöstä. palvelun sisällöstä sopiminen on tärkeää, sillä siinä tilitoimisto antaa osaamiseensa ja kyvykkyyteensä perustuvan asiakaslupauksen. Asiakkaan tulee saada selkeä kuva siitä, mitä sisältyy hänen maksamaansa laskuun taloushallinnon palveluista ja mikä on hänen oma rooli parhaan lopputuloksen saavuttamisessa. palvelun sisällön selkeällä dokumentoinnilla pystytään seuraamaan sovittujen asioiden toteutumista ja se helpottaa myös mahdollisten henkilövaihdosten muutostilanteessa. palvelutuoteajattelussa voidaan tilitoimiston palvelut jakaa kolmeen eri tasoon, ydinpalveluihin, syvennettyihin ulkoisen laskennan palveluihin sekä laajennettuihin sisäisen laskennan ja raportoinnin palveluihin. Ydinpalveluihin sisältyy kirjanpito, siihen perustuvat arvonnäköavero kausi-ilmoitukset, tilinpäätös ja tuloveroilmoitukset. Syvennettyihin ulkoisen laskennan palveluihin sisältyy palkanlaskenta, maksatus sekä myynti- ja ostoreskontran hoito. Laajennettuihin sisäisen laskennan ja raportoinnin palveluihin sisältyy asiakaskohtaista juoksevaa raportointia, sekä sisäisen laskentatoimeen kuuluvia budjetointia, kassavirtaseurantaa, controller-palveluita sekä veroneuvontaa. (Airola 2014, 40-41.)

3.1 Sähköisen taloushallinnon hyödyt

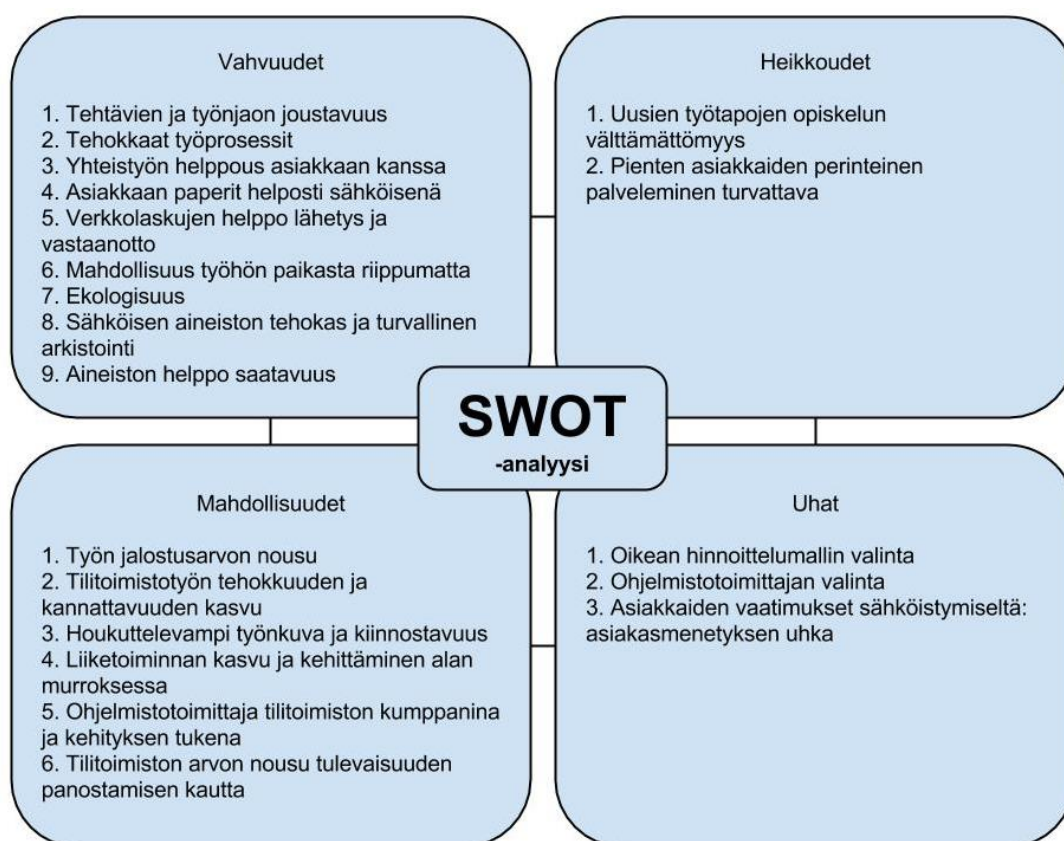
Sähköinen taloushallinto tuo huomattavia etuja verrattuna perinteisen taloushallinnon prosesseihin. Huomattavimmat hyödyt ovat tehokkuus ja nopeus. Sähköisen taloushallinnon helpous ja joustavuus parantavat useimmiten toiminnan laatua ja vähentää virheiden määrää. Sähköiseen taloushallintoon siirtyneet yritykset ovat saavuttaneet 30-50 prosentin parannuksen koko taloushallinnon prosessin tehokkuudessa. Yksittäisissä taloushallinnon prosesseissa sähköistymisellä on mahdollista parantaa tehokkuutta jopa 90 prosenttia. Tehokkuuden parantuminen näkyy kustannussäästöissä, kuten työvoimatarpeen, arkistoinnin ja postituksen vähenemisessä. (Lahti & Salminen 2008, 27.)

Suuri osa pienistä ja keskisuurista yrityksistä on ulkoistanut taloushallinnon palvelut joko kokonaan tai osittain tilitoimistoille. Sähköinen taloushallinto helpottaa yrityksen ja tilitoimiston välistä yhteistyötä. Kaikki tieto löytyy yhdestä järjestelmästä, johon molemmilla osapuolilla on pääsy paikasta riippumatta. Järjestelmästä saatu tieto on ajantasaista ja luotettavaa, mikä tuottaa lisäarvoa kaikille taloushallinnon parissa työskenteleville. (Helanto ym. 2013, 32-33.)

Yritykset pystyvät johtamaan toimintaa ajantasaisen tiedon avulla ja reagoimaan eri tilanteisiin nopeasti kiristyneessä kilpailuympäristössä. Sähköistyminen parantaa myös läpinäkyvyyttä, ja kaikki tieto on helposti saatavilla. Sähköinen taloushallinto on huomattavasti ekologisempaa kuin perinteinen taloushallinto. Se vaikuttaa erityisesti paperinkulutuksen, kuljetuksiin sekä sähkön ja lämmön kulutukseen ja vähentää arkistointitilan ja tulostuksen tarvetta. (Lahti & Salminen 2014, 32-33.)

3.2 Sähköisen taloushallinnon haasteet

Uusiin toimintamalleihin siirtymiseen liittyy aina haasteita. Sähköiseen taloushallintoon siirtyminen muuttaa huomattavasti taloushallinnon prosesseja. Prosessien muuttuessa kirjanpitäjien tulee opetella uusia työtapoja ja uusia ohjelmistoja. Haasteena on myös se, etteivät kaikki asiakkaat välttämättä näe sähköisestä taloushallinnosta olevan heille hyötyä ja haluavat jatkaa perinteisellä toimintamallilla. (Helanto ym. 2013, 17-18.)

Kuva 4: Sähköisen taloushallinnon SWOT-analyysi (Helanto ym. 2013, 19.)

Sähköisen taloushallinnon SWOT-analyysiin on koottuna vahvuuden, mahdollisuudet, heikkoudet ja uhat. Negatiivinen puoli SWOT-analyysissä näyttää kovin mitättömältä verrattuna positiivisiin vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin listoihin. Heikkouksissa oleva uusien toimintatapojen

opiskelu vie jonkun verran aikaa ja resursseja, mutta lopulta saavutettaviin hyötyihin nähden se on ehdottomasti kannattavaa. Suurin uhista on luultavimmin asiakasmenetyksen uhka. Jos tilitoimiston sähköisen taloushallinnon palvelut ja ohjelmistot eivät vastaa asiakkaan vaatimuksia ja tarpeita, niin asiakkaan menetys tässä tilanteessa on hyvin todennäköistä. Tutkimusta tehdessä sähköisen taloushallinnon SWOT-analyysi oli tärkeänä osana haastattelu- ja kyselytutkimuksen laatimista.

3.3 Sähköistymisen vaikutus kirjanpitäjän työhön

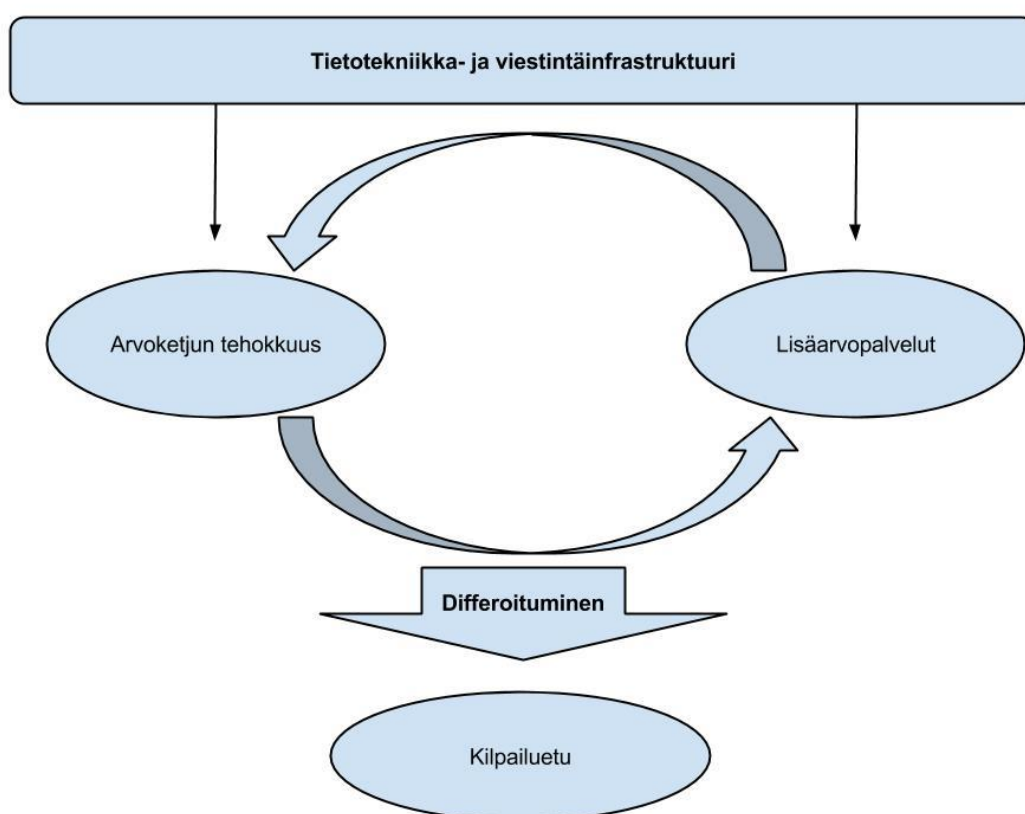
Sähköistymisen myötä kokeneidenkin kirjanpitäjien tulee opetella uusia työtapoja. Kirjanpitäjä muuttuu tallentajasta automaation hallitsija ja työssä erityisesti täsmäytyksien merkitys korostuu. (Helanto ym. 2013, 17.)

Elinkeinoelämän keskusliiton tutkimuksen mukaan tietotekniikan kehityksen vuoksi jopa kolmannes ammateista on häviämässä tai niiden sisältö muuttuu olennaisesti 10-20 vuoden kuluttua. Tutkimuksessa kartoitettiin eri alojen muutosta tietotekniikan kehittymisen myötä. Tutkimuksen mukaan kirjanpitäjän työ on viidentenä uhatuimpien ammattien listalla, jonka mukaan 98 prosentin todennäköisyydellä kirjanpitäjän ammatti häviää tai työn sisältö muuttuu olennaisesti tietotekniikan kehityksen vuoksi. (Pajarinen & Rouvinen 2014, 1-6.)

Tilitoimistoalaan on vaikuttanut suuresti tietotekniikan kehittyminen ja yleistyminen. Kirjanpitäjän työhön on aiemmin sisällynyt lähinnä toistuvia ja rutiininomaisia töitä. Kirjanpitäjän työ on sähköistymisen myötä kehittynyt monipuolisemmaksi asiantuntijatyöksi. Nykyisin työ painottuuakin neuvontaan, johdon tukemiseen ja konsultointiin. Kirjanpitäjän tärkein taito aikaisemmin on ollut laskentaosaaminen. Osaamisen painopiste on muuttunut toimialan muutosten myötä, vaikka edelleen vanhoja osaamisalueitakin tarvitaan. Yrityksen talouden ennustaminen ja suunnittelu tulevat kuulumaan kirjanpitäjän työnkuvaan entistä enemmän. Myöhemmin tutkimuksessa käsitellään kirjanpitäjän työnkuvaan liittyviä väittämiä. (Kinnunen 2012.)

3.4 Sähköisten palveluiden hyödyntäminen kilpailuetuna

Sähköistymisen tuoma tehokkuus ja kustannussäästöt mahdollistavat lisäarvopalveluiden tarjoamisen asiakkaalle, mikä johtaa yrityksen tarjonnan differoitumiseen asiakkaan näkökulmasta kustannustehokkuuden ja palveluiden suhteen. Tarjonnan differoinnilla saavutetaan ylivoimainen asema kilpailijoihin verrattuna. (Karjalainen 2000, 71-72.)

Kuva 5: Sähköinen taloushallinto kilpailuetuna (Karjalainen 2000, 71.)

Tietotekniikan kehitys ja taloushallinnon sähköistyminen on tuonut ja tuo kokoajan lisää toimijoita alalle, joten yrityksillä on paljon vaihtoehtoja tilitoimistoa valittaessa. Tilitoimistojen kannattaa hyödyntää kaikkia mahdollisia sähköisiä työvälineitä ja tarjota sitä kautta palveluita, joilla erottua kilpailijoistaan. Tilitoimisto voisi miettiä, onko sillä jonkin alan erikoisosaamista esimerkiksi rakennusalan projektien kustannus- ja kannattavuusseurannasta. Suuri kilpailuetu on usein niillä tilitoimistoilla, jotka pystyvät ajantasaisten sähköisten ohjelmistojensa ansiosta tarjoamaan asiakkailleen parhaan mahdollisen palvelun juuri heidän tarpeilleen sopiviksi.

3.5 Sähköisen taloushallinnon nykytilanne ja tulevaisuus

Sähköinen taloushallinto on yleistynyt Suomessa ennusteita hitaammin. Vaikka suurin osa yrityksistä on ottanut verkkolaskut käyttöön, mutta silti monet yritykset edelleen vastaanottavat suuren osan laskuista paperisina. Täysi hyöty verkkolaskuista saadaan vasta, kun lopetetaan paperilaskujen vastaanottaminen ja siirrytään täysin sähköiseen laskutukseen. Sähköistymisen ja automaation myötä taloushallinnon työt ovat tehostuneet huomattavasti. Automaation myötä taloushallinnon transaktioiden hoitoon liittyvistä työpaikoista jopa puolet tulee katoa-

maan. Talousorganisaatio pystyy toimimaan nykyään parhaimmillaan puolet pienemmillä resursseilla kuin 10 - 15 vuotta sitten. Sähköistyminen muuttaa työtehtäviä ja toimenkuvia huomattavasti sekä asettaa uusia osaamisvaatimuksia. (Lahti & Salminen 2014, 28-31.)

Taloushallintoliitto arvioi taloushallinnon kehitystä vuoteen 2025. Taloushallinto on vuonna 2025 monella tapaa laadukkaampaa ja tehokkaampaa kuin nykyään. Taloushallinnon tuottama tieto on reaaliaikaista ja standardoitua. Laskut ovat enimmäkseen verkkolaskuja ja tiedot kirjataan oikein jo heti lähteellä. Laatuvaatimukset kasvavat kokoajan kehityksen ja prosessien tehokkuuden myötä. Viranomaisraportointi tulee olemaan automatisoitua ja verojen kerääminen tehostettua. Taloushallinnossa rutiinityö vähenee, konsultoinnin ja asiakaspalvelun merkitys kasvaa ja prosessien kontrollointi painottuu. Alan ammattikuva muuttuu vuorovaikutustaitoiseksi vahvaksi yritystalousammattilaiseksi. (Ahvenniemi 2014.)

4 Haastattelututkimus ja tulokset

Laadullisella tutkimusmenetelmällä tutkimusaineistoa voi kerätä monella eri tavalla, joista yleisin on tutkimushaastattelu. Tutkimushaastattelumuotoja ovat teemahaastattelu, lomakehaastattelu ja avoin haastattelu. Useimmiten tutkimushaastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina, mutta tavoitteista riippuen tutkimushaastattelutapoja voidaan soveltaa myös ryhmähaastatteluun. Lomakehaastattelussa tutkija päättää etukäteen kysymysten muodon ja esittämisyjärjestyksen. Lomakehaastattelu on hyvä tutkimusaineiston keräämisen muoto, kun tutkimusongelma ei ole kovin laaja. Teemahaastattelu on yleisin tutkimushaastattelun muoto. Teemahaastattelussa kerätään tutkimusongelman keskeisimmät aiheet, joita tutkimushaastattelussa olisi käsiteltävä tutkimusongelmaan vastaamiseksi. Teemahaastattelun tavoitteena on, että kaikista teemoista vastaaja voi antaa oman kuvauksensa. Avoin haastattelu tarkoittaa, ettei haastattelurunkoa rakenneta kysymysten ja teemojen ympärille. Tutkimusongelmasta keskustellaan haastateltavan kanssa ja haastateltava voi puhua aiheesta vapaasti haluamistaan näkökulmista. (Vilkka 2005, 100-104.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin haastattelututkimus, koska menetelmällä saadaan syvempää ja yksityiskohtaisempaa tietoa alan ammattilaiselta. Haastattelututkimuksen avulla haluttiin saada suuntaa antavaa tietoa kyselytutkimuksen kysymysten laatimista varten. Haastattelututkimukseen valittiin Tilipalvelu Rantalainen Oy:n Hyvinkään yksikön toimistopäällikkö Kaija Ojalehto. Tilipalvelu Rantalainen Oy on yksi Suomen suurimmista tilitoimistoista ja sillä on asiakkaina niin pieniä kuin suuriakin yrityksiä, joten siltä saa monipuolista ja kattavaa tietoa. Haastattelu suoritettiin Hyvinkään toimipisteessä. Tutkimushaastattelun muotona käytettiin teemahaastattelua.

Haastattelun (Liite1) ensimmäinen teema oli tilitoimiston oma sähköistymisen tilanne. Rantalaisella pienillä asiakkailla taloushallinto hoidetaan vielä perinteisellä menetelmällä, koska laskujen vähäisen määrän takia sähköistyminen niiden kohdalla ei ole kannattavaa. Rantalaisella ollaan kokoajan menossa siihen suuntaan, että kaikki työt hoidettaisiin sähköisesti ja tällä hetkellä 60 prosentilla asiakkaista taloushallinto hoidetaan täysin sähköisesti Fivaldi-ohjelmistoa käyttäen. Paperilaskut ohjautuvat skannauspalveluun, josta ne siirtyvät sähköiseen järjestelmään. (K. Ojalehto 2014.)

Vuonna 2006 Rantalaisella aloitettiin oman taloushallinnon sähköisten järjestelmien käyttöön-otto ja vuonna 2008 aloitettiin asiakkaiden siirto sähköisiin järjestelmiin. Vuonna 2011 Rantalaisella siirryttiin Fivaldi-ohjelmiston käyttöön. Sähköistymisen siirtymävaiheessa haasteita tuli vastaan. Esimerkiksi laskut eivät siirtyneetkään kirjanpitoon. On todella tärkeää, että kaikki merkit ja tunnukset ovat merkattu oikein ohjelmaan, jotta tiedostot kirjautuvat järjestelmään. Pankkiyhteydet ovat hyvä esimerkki onnistumisista. Ne toimivat alusta asti oikein hyvin. Tärkeää on, että kaikki maksut menevät oikein. (K. Ojalehto 2014.)

Sähköistymisen myötä suurimpana etuna Rantalaiselle tuli ajan säästö. Kun aikaa ei mene tositteiden kirjaamiseen, voi keskittyä asiakkaan tukena olemiseen ja asiantuntijatyöhön. Rantalaisella työskentelee koko konsernissa kaksi työntekijää tietotekniikan parissa, jotka huolehtivat siitä, että pysytään tietotekniikan kehityksen mukana ja järjestelmät toimivat. K. Ojalehdon (2014) mukaan he pitävät omaa sähköisten taloushallinnon palveluiden osaamista kärkepäässä muihin tilitoimistoihin verrattuna. Isona tilitoimistona Tilipalvelu Rantalaisella on paremmat mahdollisuudet investoida ohjelmiin ja panostamaan asiantuntijatyöhön. Rantalaisella sähköistyminen ei ole ainakaan vielä vaikuttanut työvoiman tarpeeseen. Siirtovaihe on tuonut lisätyötä, ja nyt kun kaikki asiakkaat ovat siirretty sähköiseen järjestelmään, vasta tilanteen tasaannuttua näkyy, kuinka sähköistyminen vaikuttaa työvoiman tarpeeseen. (K. Ojalehto 2014.)

Haastattelun toisena teemana oli sähköistymisen vaikutus kirjanpitäjän työhön. Rantalaisella kirjanpitäjän työ on muuttunut kovasti sähköistymisen vuoksi. Työ on muuttunut perustietojen syöttämisestä niiden tarkastamiseksi ja asiantuntijatyöhön. Rantalaisella kirjanpitäjät ovat suhtautuneet sähköistymiseen innokkaasti muutamaa iäkkäämpää kirjanpitäjää lukuun ottamatta. Heidän kohdalla negatiivisuus johtuu lähinnä vanhoihin tapoihin totumisesta. Rantalaisen Helsingin toimiston toimitusjohtaja kiertää toimistoilla pitämässä tilaisuuksia, jossa hän käy läpi konkreettisia hyötyjä uudistuksista ja innostaa työntekijöitä kehitykseen. K. Ojalehdon mukaan kirjanpitäjältä vaaditaan nykyään lakituntemusta, oma-aloitteista tiedonhakuja ja palvelualttiutta. Pääpaino kirjanpitäjän osaamisessa on kirjanpidossa ja kirjanpitolakituntemuksessa. K. Ojalehto arvioi, että kirjanpitäjän työ tulee muuttumaan huomattavasti tulevaisuudessa analyyttisemmäksi ja työssä tärkeää tulee olemaan talouden suunnittelu ja

yrittäjäneuvonta. Kun rutiinityöt vähenevät, tilitoimistojen on mahdollista ottaa lisää asiakkaita ja yritysten on helpompaa ulkoistaa taloushallinnon palvelunsa. (K. Ojalehto 2014.)

Kolmantena teemana haastattelussa olivat sähköistymisen vaikutukset tilitoimistoalaan yleisesti. K. Ojalehdon (2014) mukaan kehitys tilitoimistoalalla lähti liikkeelle yllättävän hitaasti, mutta nyt tuntuu siltä, että kehitys on alkanut nopeutumaan ja verkkolaskutkin alkavat yleistyään ja tilitoimistot käyttävät yhä enemmän sähköisiä järjestelmiä. Sähköistyminen vaatii tilitoimistoilta kilpailutilanteessa asiakkaiden tarpeisiin vastaamista. Taloushallinnon järjestelmät ovat usein ratkaisevassa asemassa tilitoimiston valinnassa. Usein yrityksillä on omia järjestelmiä, joista tarvitsee siirtää tietoa taloushallinnon järjestelmiin. Rantalaisella kilpailuetuna muihin tilitoimistoihin verrattuna on heidän osaava ja koulutettu henkilöstönsä ja ratkaisu löytyy vaikeimpiinkin asioihin aina oman talon sisältä. (K. Ojalehto 2014.)

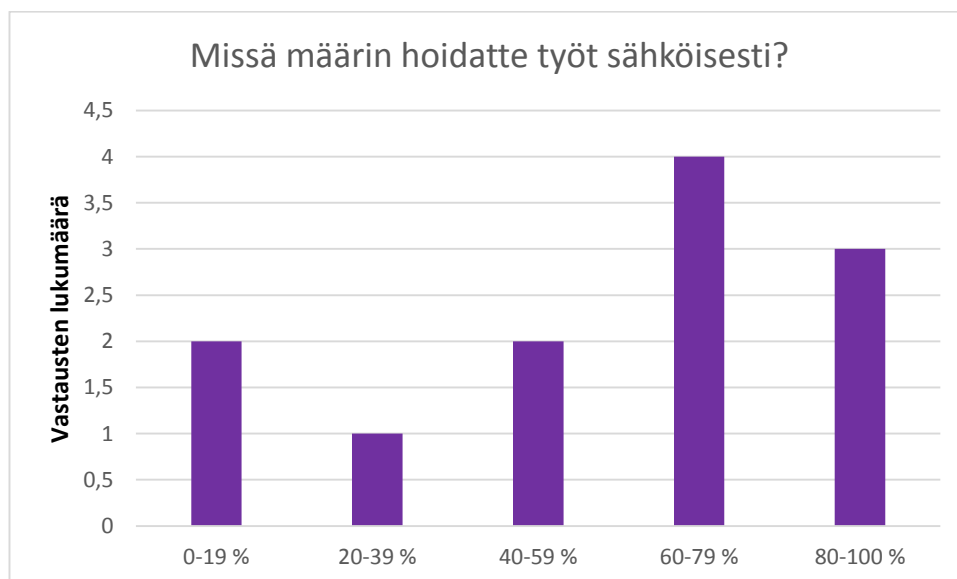
Neljäntenä teemana haastattelussa oli sähköistymisen vaikutus tilitoimiston asiakkaisiin. Rantalaisen asiakkaat ovat suhtautuneet sähköistymiseen positiivisesti. Osa asiakkaista oli aluksi hieman kauhuissaan, mutta kun he huomasivat sähköistymisen tuomat edut, ovat he olleet todella tyytyväisiä. Sähköistyminen helpottaa asiakasyrityksiä ulkoistamaan taloushallinnon palvelunsa. Vaikka he haluaisivat tehdä esimerkiksi myyntilaskutuksen itse, silti yhteistyö tilitoimiston kanssa on vaivatonta sähköistymisen ansiosta. Sähköistyminen ei ole vaikuttanut asiakkaan ja tilitoimiston väliseen työnjakoon. Kaikki on voitu toteuttaa samalla tavalla muutoksen jälkeenkin. Sähköistyminen on lähentänyt ja syventänyt yhteistyötä asiakkaan kanssa. Asiakasta pystytään auttamaan paremmin, kun sama tieto on kaikilla nähtävissä paikasta riippumatta. (K. Ojalehto 2014.)

5 Kyselytutkimus ja tulokset

Kyselytutkimus sopii tilitoimistojen sähköistymisen vaikutusten tutkimiseen ja se on hyvä lisä tehdylle haastattelututkimukselle. Kyselytutkimuksella haluttiin saada tietoa taloushallinnon sähköistymisen vaikutuksista tilitoimistoihin.

Yksi tutkimusaineiston keräämistapa on kyselytutkimus. Kyselytutkimus useimmiten lähetetään tutkittaville sähköisesti. Tutkimusmenettelyn etuna on sen nopeus ja aineiston vaivaton saanti. Suurin kyselytutkimuksen ongelma on vastauskato. Kun kyselyn aihe koskettaa vastaajia, voidaan silloin odottaa hieman suurempaa vastausprosenttia kuin yleispätevimmissä tutkimuksissa. Kyselylomaketta laatiessa selvyys on tärkeää. Kysymyksien tulee olla selkeitä ja tuloksettavissa vain yhdellä tavalla. Kyselyssä on hyvä käyttää monivalintakysymyksiä mieluummin kuin väittämiä, joihin vastaus olisi kyllä tai ei. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188-198.)

Kysely tehtiin Laurean E-lomake-sivustoa käyttäen. Kyselytutkimuksen kysymykset laadittiin haastattelututkimuksen avulla. Tutkittaviksi rajattiin Taloushallintoliiton tilitoimistolistauksesta kaikki yli seitsemän hengen tilitoimistot Uudenmaan alueelta. Kyselyyn linkki lähetettiin sähköpostitse 53:lle tilitoimistojen edustajille, joista vastauksia saatiin 12. Kyselyn vastausprosentti jäi pieneksi muistutusviestistä huolimatta. Vastauskato oli odotettavissa oleva haaste tutkimukselle, mutta saadut vastaukset ovat riittäviä tutkimukseen ja hyvä lisä haastattelututkimukseen.

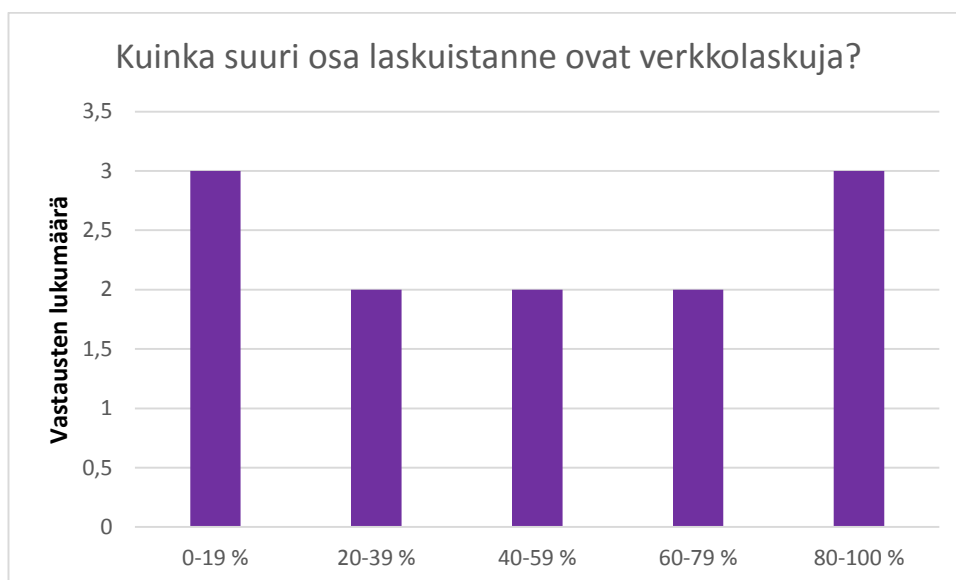

Kuvio 1: Missä määrin hoidatte työt sähköisesti?

Kyselyyn vastaajista enemmistö hoitaa taloushallinnon palveluistaan 60-79 prosenttia sähköisesti ja tässä kaaviossa näkyy hyvin kehityssuunnan olevan enemmän sähköistymiseen päin. Sähköisillä palveluilla tarkoitetaan kaikkia tilitoimiston palveluita, kuten osto- ja myyntireskontra, kirjanpito, palkanlaskenta, matka- ja kululaskut, viranomaisilmoitukset, maksuliikenne ja raportointi. Vastaajien kommenteissa suurin syy siihen, ettei toimintoja ole pystytty sähköistämään johtuu siitä, että pienille yrityksille sähköistyminen ei ole kannattavaa, jos laskujen määrä on liian pieni. Vastanneista tilitoimistoista kaksi kertoi, että asiakkaan toivomusten takia työt hoidetaan edelleen perinteisellä tavalla ja asiakas toimittaa kirjanpitomateriaalit paperisina. Kahdella vastaajista taloushallinnon palvelut hoidetaan täysin sähköisesti. Saapuvat paperilaskut on ohjattu skannauspalveluun. Kommenttien perusteella suurimmat esteet sähköistymiselle on se, ettei se ole pienille yrityksille kannattavaa, osa asiakkaista haluaa toimittaa tositteet paperisina ja paperisten laskujen lähetys on vielä kovin yleistä.

Vastauksissa esiin tulleet esteet sähköistymiselle on helposti poistettavissa. Tilitoimistojen tulisi seurata tarkemmin erilaisten sähköisten palveluiden saatavuutta ja kerätä tietoa erilai-

sista mahdollisuuksista. Tilitoimistojen tulisi myös tiedottaa asiakkaalle mahdollisista sähköisistä palveluista ja niiden hyödyistä. Usein asiakkaalla saattaa olla harhakuva muutoksesta ja siihen liittyvästä työmäärästä, joten on helpompi pitäytyä vanhassa menetelmässä. Tässä tilitoimiston rooli on tärkeä, sillä aloite sähköistymisestä lähtee tilitoimistosta ja sen vastuulla on arvioida, mikä palvelumuodoista olisi asiakkaan kannalta tehokkain ja kannattavin.

Kuvio 2: Kuinka suuri osa laskuistanne on verkkolaskuja?

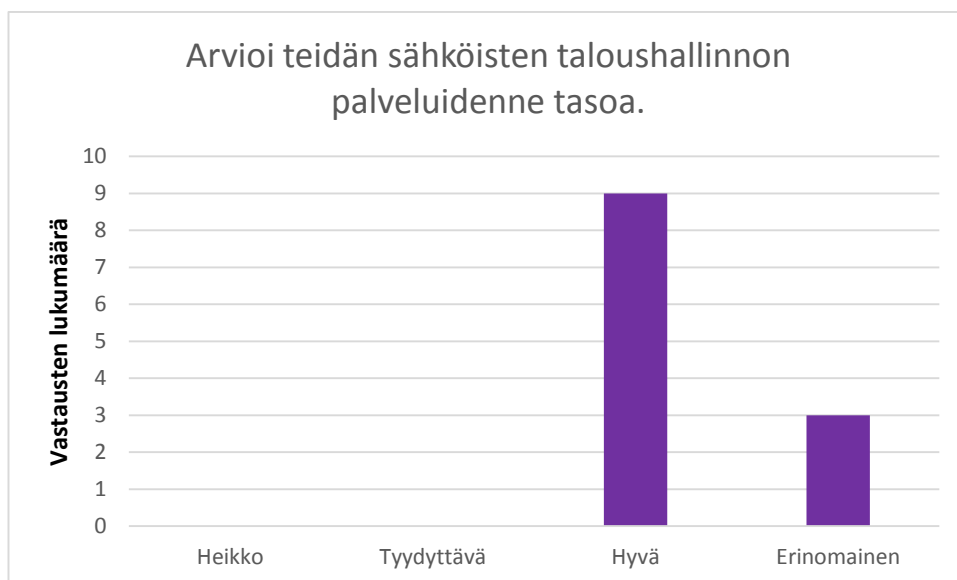
Verkkolaskuja koskevat vastaukset jakautuivat kovin tasaisesti. Huolestuttavan paljon tilitoimiston laskuista käsitellään edelleen perinteisellä tavalla. Vastauksissa sanottiin, ettei laskujen määrä pienillä yrityksillä ole tarpeeksi suuri sähköistymisen kannattamiseen. Tilitoimistojen tulisi seurata palveluiden saatavuutta ja niiden kehitystä. Pienille yrityksille on tarjolla paljon erilaisia verkkolaskupalveluita, joista osa on ilmaisia ja osa palveluista on ostettavissa pienellä kuukausimaksulla. Verkkolaskupalvelut kehittyvät kovaa vauhtia, ja palveluntarjoajia tulee kokoajan lisää. Varmasti vastanneiden tilitoimistojen paperilaskut saataisiin minimoitua näillä pienyrityksille suunnatuilla palveluilla. On olemassa yrityksiä, jotka eivät enää vastaanota paperisia laskuja ja tämä on kokoajan yleistymässä, joten pienien yritysten tulisi myös pian siirtyä käyttämään sähköisiä laskutuspalveluita. Kehitys alalla on nopeaa, joten tilitoimistojen tulisi keskittyä myös teknologian kehityksen mukana pysymiseen ja kilpailuttaa eri ohjelmistopalveluntarjoajia.

Kuvio 3: Valitkaa seuraavista kolme tärkeimmiksi koettua hyötyä sähköistymisestä

Sähköistyminen tuo tilitoimistojen työskentelyyn monia etuja. Kyselyyn vastanneet ovat kokeineet tärkeimmiksi hyödyiksi tiedon reaaliaikaisuuden, ajan säästämisen ja tiedon saatavuuden paikasta riippumatta. Tiedon reaaliaikaisuus helpottaa yrityksen talouden seurantaan, koska raportointi on ajan tasalla ja mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida välittömästi. Sähköistymisen myötä aikaa ei kulu enää tietojen syöttämiseen ja kirjaamiseen, vaan voidaan keskittyä asiantuntijatyöhön ja hallinnoimaan taloushallinnon järjestelmiä. Tiedon saatavuus paikasta riippumatta helpottaa huomattavasti tilitoimiston ja asiakkaan välistä kommunikointia ja yhteistyötä. Usein asiakas hoitaa itse osan taloushallinnosta, kuten myyntilaskutuksen ja loput toiminnot hoitaa tilitoimisto. Sähköisten järjestelmien avulla kummatkin osapuolet pääsevät käsittelemään samaa aineistoa omasta toimistostaan käsin. Hyödyiksi tutkimuksessa koettiin myös mahdollisuus kattavampaan asiantuntijatyöhön sekä ekologisuus ja taloudellisuus. Ajan säästö ja mahdollisuus kattavampaan asiantuntijatyöhön kulkevat käsi kädessä sähköistymisen tuottaman hyödyn kanssa. Sähköistymisen tuoman ajansäästön vuoksi jää enemmän aikaa keskittyä asiantuntijatehtäviin, kuten talouden seurantaan ja konsultointiin. Ekologisuus näkyy paperisäästöinä ja arkistointitilan tarpeettomuutena. Tilitoimistojen ei tarvitse enää mapittaa tositteita, vaan kaikki tieto löytyy sähköisenä järjestelmästä.

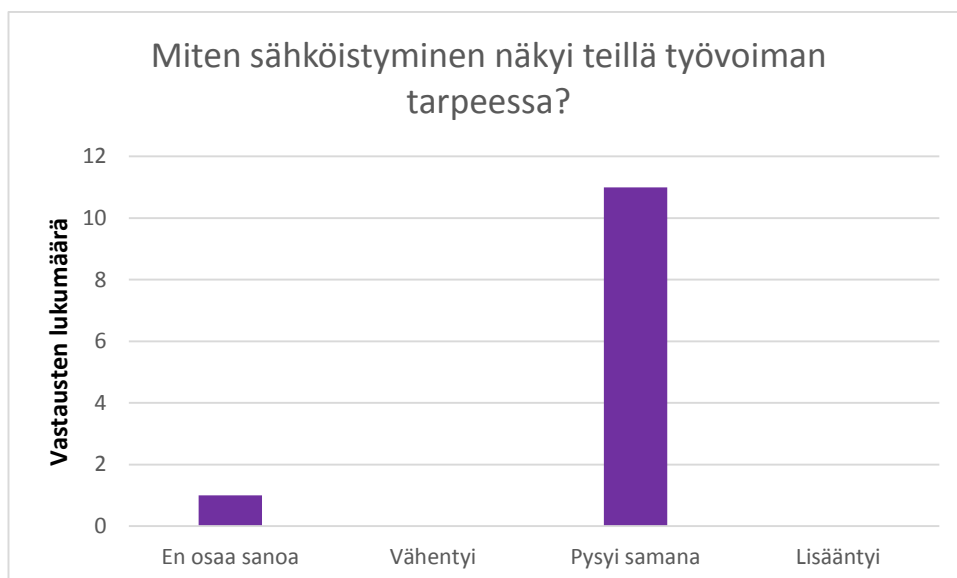
Sähköistymisen edistämiseksi tilitoimistojen kannattaisi käydä asiakkaiden kanssa läpi heidän tarpeitaan ja toivomuksiaan. Tilitoimistojen asiakkaat eivät välttämättä tiedä kaikista sähköistymisen hyödyistä ja mahdollisuuksista. Vaikka sähköistyminen toisi asiakkaalle lisäkustannuksia, voivat sen tuomat hyödyt ja reaaliaikainen informaatio tuoda asiakkaalle etuja liiketoiminnassa, joten sähköistyminen olisi silti kannattavaa ja suositeltavaa.

Kuvio 4: Arvioi teidän sähköisten taloushallinnon palveluidenne tasoa

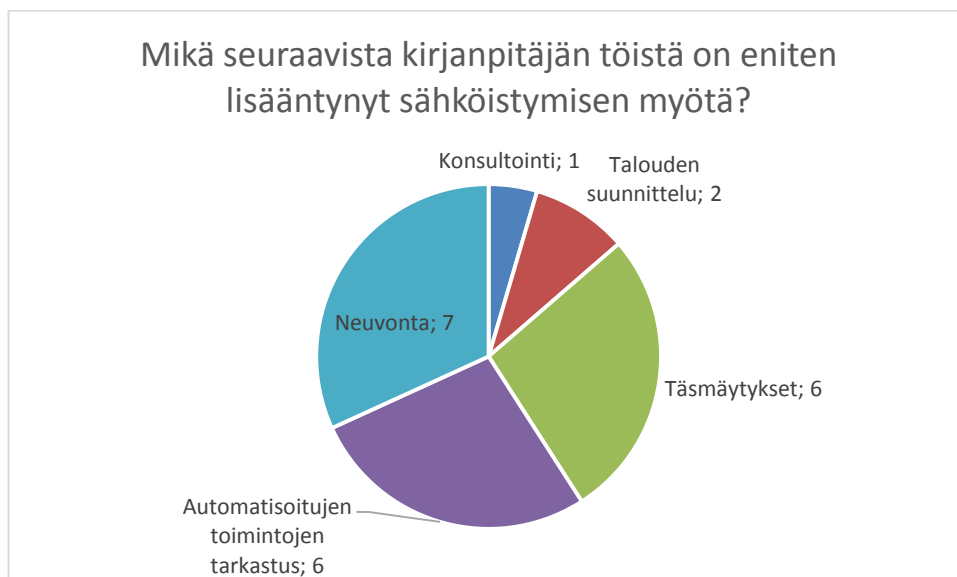
Vastaajista suurin osa pitää omaa sähköisten taloushallinnon palveluiden tasoaan hyvänä ja loput vastaajista pitää tasoaan erinomaisena. Kaikki vastaajista pitävät sähköisten taloushallinnon palveluiden tasoaan hyvänä tai erinomaisena vaikka osa vastaajista tuottaa taloushallinnon palvelunsa vain alle 19 prosenttisen sähköisesti. Palvelunsa 80-100 prosenttisen sähköisesti tuottavat tilitoimistot pitävät kyselyn mukaan omien sähköisten taloushallinnon palveluidensa tasoa erinomaisena.

On tärkeää, että tilitoimisto pitää omaa palvelutasoaan hyvänä. Tilitoimistoissa tärkeintä etenkin asiakkaalle ja muille sidosryhmille on taloushallinnon palveluiden laatu. Taloushallinnon tuottaman informaation tulee olla luotettavaa ja laadukasta. Sähköistyminen helpottaa myös viranomaisilmoitusten tekoa, ja automaatio vähentää huomattavasti virheiden määrää kirjanpidossa.

Kuvio 5: Miten sähköistyminen näkyi teillä työvoiman tarpeessa?

Selkeästi vastaajat ovat sitä mieltä, ettei sähköistyminen ole vaikuttanut heidän työvoiman tarpeeseensa. Yksi vastaajista ei osannut ottaa kantaa kysymykseen. Kuten aiemmin tekstissä on tullut esiin, voidaan näistäkin vastauksista päätellä, etteivät työt ole häviämässä sähköistymisen myötä. Sähköistyminen tuo paljon muutoksia työn sisältöön. Voi olla hyvin myös mahdollista, että sähköistymisen siirtymävaiheen tuoman työmäärän takia muutokset eivät vielä näy tilitoimistojen työvoiman tarpeessa, vaan näkyvät vasta siirtymävaiheen jälkeen.

Kuvio 6: Mitkä seuraavista kirjanpitäjän töistä on eniten lisääntynyt sähköistymisen myötä?

Taloushallinnon sähköistymisen myötä kirjanpitäjän työnkuva on muuttunut paljon. Kyselytutkimuksen vastauksien perusteella neuvonta, automatisoitujen toimintojen tarkastus ja täs-

mäytykset ovat lisääntyneet eniten kirjanpitäjän työssä sähköistymisen myötä. Perinteisen taloushallinnon kirjanpitäjällä suurin osa ajasta kului paperisten tositteiden tietojen syöttöön, kirjaamiseen ja arkistointiin. Sähköisillä taloushallinnon järjestelmillä nämä työt voidaan hoitaa automaattisesti ja täysin sähköisesti, mikä säästää aikaa huomattavasti. Kuten näistäkin vastauksista voidaan tulkita, niin kirjanpitäjän työ on sähköistymisen myötä yhä enemmän painottunut asiakkaiden neuvontaan, automatisointien seurantaan ja muuhun asiantuntijatyöhön.

Kuvio 7: Mitä taitoja kirjanpitäjällä tulee olla tulevaisuudessa?

Kirjanpitäjän työnkuvan muutoksen johdosta kirjanpitäjältä vaaditaan erilaisia ominaisuuksia. Kyselyyn vastanneet selkeästi näkevät että tulevaisuudessa kirjanpitäjältä vaaditaan palveluallttiutta, talouden suunnitteluosaamista ja oma-aloitteista tiedonhankintaa. K. Ojalehdon (2014) mukaan tulevaisuudessa kirjanpitäjän työ painottuu asiakkaiden neuvontaan ja konsultointiin, joten työssä on tärkeää olla palveluallttiutta ja kommunikointikykyä, jotta asiakas saadaan uskomaan ideoihin ja ehdotuksiin, joita kirjanpitäjä esittää. Pitää myös olla vahvaa talouden suunnitteluosaamista, jotta voidaan asiakasta neuvoa. Oma-aloitteinen tiedonhankinta on kirjanpitäjälle tärkeä ominaisuus. Kirjanpitäjä tarvitsee paljon erilaista tietoa erilaista ja asetuksista, jotka muuttuvat tiheää tahtia. Veroasiantuntemus on kirjanpitäjälle tärkeää ja etenkin tulevaisuudessa verosuunnittelu tulee olemaan yksi kirjanpitäjän tärkeimmistä tehtävistä.

Tutkimuskysymyksinä oli, kuinka taloushallinnon sähköistyminen on vaikuttanut ja tulee vaikuttamaan tilitoimistoihin ja kirjanpitäjän työhön. Taloushallinnon sähköistyminen tuo tilitoimistoille paljon mahdollisuuksia kehittyä. Mikäli tilitoimistolla on käytössä kaikki saatavilla oleva tekniikka toimintansa tukemiseksi, on silloin mahdollisuus erottua kilpailijoistaan ja tarjota asiakkailleen laadukasta ja tehokasta palvelua. Taloushallinnon sähköisten ohjelmistojen tarkoituksena onkin saavuttaa taloushallinnon prosesseihin mahdollisimman hyvää laatua ja tehostaa niitä. Kuten haastattelututkimuksen tuloksista käy ilmi, tilitoimistoille jää automatisoinnin myötä aikaa asiantuntijatyöhön ja yritysneuvontaan. Tilitoimistojen tulisi myydä näitä palveluita asiakkailleen ja erikoistua asiantuntijapalveluihin sekä korostaa tätä liiketoiminnan edistämisessä.

Taloushallinnon muutokset tuovat myös henkilöstöön kohdistuvia muutoksia. Kirjanpitäjä tarvitsee tulevaisuudessa enemmän asiantuntijaosaamista veroasioissa, talouden suunnittelussa ja yritysneuvonnassa sekä tietotekniset taidot tulevat olemaan erityisen tärkeitä. Tilitoimistojen nykyistä henkilökuntaa tulisi kouluttaa näihin tehtäviin, jotta voidaan vastata asiakkaiden tarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa.

Tilitoimistoissa tulevaisuus näyttää hyvin mielenkiintoiselta ja monipuoliselta. Tulevaisuudessa tilitoimistot luultavasti tulevat tekemään tiiviimpää yhteistyötä asiakkaidensa kanssa talouden suunnittelussa, verosuunnittelussa ja yritysneuvonnassa. Yrityksien on tulevaisuudessa nykyistä helpompi ulkoistaa taloushallinnon palveluitaan ja palveluiden tarjonta tulee olemaan kattavampi.

Tilitoimistojen tulisi pitää tietonsa, osaamisensa ja tietotekniikkansa ajan tasalla. Tulisi seurata kehityksen etenemistä ja tutkia sen tuomia mahdollisuuksia, jotta tilitoimistot voisivat tarjota asiakkailleen mahdollisimman kattavaa palvelua. Pienten yritysten tulisi punnita eri vaihtoehtoja sähköistymiselle ja miettiä, onko todellisuudessa kannattavampaa tehdä työt perinteisellä tavalla vai voisiko sähköistyminen tuodakin lisäarvoa yritykselle. Tilitoimistojen tulisi myös tiedottaa asiakkailleen mahdollisuuksista ja käydä asiakaskohtaisesti keskustelut siitä, että minkälaisia taloushallintoa koskevia tarpeita ja toiveita heillä on. Kehitys tuo tilitoimistoille huomattavasti lisäarvoa.

Tämän tutkimuksen pohjalta mahdollisena jatkotutkimusaiheena olisi tutkimus taloushallinnon asiantuntijapalvelukehityksestä tilitoimistoissa. Olisi hyödyllistä tutkia tilitoimistojen asiakkaiden taloushallinnon palveluiden tarpeita ja kysyntää taloushallinnon asiantuntijapalveluille. Tutkimuksessa olisi hyvä selvittää, miten tilitoimistot voivat kehittää taloushallinnon palveluitaan hyödyntämällä sähköisiä työvälineitä. Asiakkaiden palvelutarpeiden selvittäminen on tilitoimistoille arvokasta tietoa. Tämän perusteella pystytään kehittämään toimintaa asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.

Lähteet

Painetut lähteet

Airola, S. 2014. Taloushallinnon palvelun sisällöstä sopiminen. Helsinki: Tilisanomat.

Helanto, L., Kaisaniemi, T., Koskinen, K., Kuntola, K. & Siivola, M. 2013. Taloushallinto nyt. Tilitoimistoammattilaisen opas sähköiseen taloushallintoon. Helsinki: ProCountor International.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Karjalainen, N. 2000. Sähköinen liiketoiminta - Haaste strategialle. Porvoo: WSOY.

Koivumäki, J. & Lindfors, H. 2012. Pk-yrityksen taloushallinto käytännönläheisesti. Hämeenlinna: Kauppakamari.

Kurki, M., Lahtinen, M. & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön. Hämeenlinna: Kauppakamari.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: SanomaPro.

Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa - sähköiset talouden prosessit käytännössä. Helsinki: WSOYpro.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Sähköiset lähteet

Ahvennemi, J. 2014. Uusi taloushallinto 2025. Viitattu 16.4.2014. <http://www.tilisanomat.fi/kolumni/uusi-taloushallinto-2025>

Kinnunen, H. 2012. Kirjapitäjien muutosmatka on alkanut. Viitattu 16.4.2014. <http://tulolas-kelma.fi/fi/kirjanpit%C3%A4jien-muutosmatka-alkanut>

Pajarinen, M. & Rouvinen, P. 2014. Viitattu 16.4.2014. Computerization Threatens One Third of Finnish Employment. <http://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Muistio-Brief-22.pdf>

Sähköinen taloushallinto. Viitattu 27.3.2014. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/taloushallinto/sahkoinentaloushallinto/>

Julkaisemattomat lähteet

K, Ojalehto. 2014. Haastattelu. Hyvinkää. 22.4.2014

Kuvat

Kuva 1: Opinnäytetyön viitekehys	7
Kuva 2: Taloushallinnon prosessit (Lahti & Salminen 2008, 17.)	8
Kuva 3: Sähköinen ostolaskuprosessi (Lahti & Salminen 2014, 55.)	10
Kuva 4: Sähköisen taloushallinnon SWOT-analyysi (Helanto ym. 2013, 19.)	15
Kuva 5: Sähköinen taloushallinto kilpailuetuna (Karjalainen 2000, 71.)	17

Kuviot

Kuvio 1: Missä määrin hoidatte työt sähköisesti?.....	21
Kuvio 2: Kuinka suuri osa laskuistanne on verkkolaskuja?	22
Kuvio 3: Valitkaa seuraavista kolme tärkeimmiksi koettua hyötyä sähköistymisestä.....	23
Kuvio 4: Arvioi teidän sähköisten taloushallinnon palveluidenne tasoa.....	24
Kuvio 5: Miten sähköistyminen näkyi teillä työvoiman tarpeessa?	25
Kuvio 6: Mitkä seuraavista kirjanpitäjän töistä on eniten lisääntynyt sähköistymisen myötä?25	
Kuvio 7: Mitä taitoja kirjanpitäjällä tulee olla tulevaisuudessa?	26

Liitteet

Liite 1 Haastattelurunko Tilipalvelu Rantalainen Oy	32
Liite 2 Kyselylomake	34

Liite 1 Haastattelurunko Tilipalvelu Rantalainen Oy

Haastattelu 22.4.2014:

Tilipalvelu Rantalainen Oy, Hyvinkää
Kaija Ojalehto, toimistopäällikkö

Tutkimushaastattelun muoto: Teemahaastattelu

Haastattelun tarkoituksena on kartoittaa sähköistymisen vaikutuksia

Tilitoimiston oma sähköistymisen tilanne:

Missä määrin teillä työt hoidetaan sähköisesti?

Miten teillä toteutettiin sähköistymisen siirtymäprosessi?

Minkälaisia haasteita ja onnistumisia koitte?

Mitkä ovat teille suurimmat edut sähköistymisestä?

Miten teillä huolehditaan siitä, että pysytään tekniikan kehityksen mukana?

Miten näette teidän sähköisten talouspalveluiden osaamisen verrattuna muihin tilitoimistoihin?

Tuliko teillä sähköistymisen myötä muutoksia työvoiman tarpeessa?

Sähköistymisen vaikutus kirjanpitäjän työhön:

Miten teillä näkyy kirjanpitäjän työnkuvan muutokset sähköistymisen myötä?

Miten kirjanpitäjät suhtautuvat sähköistymisen tuomiin muutoksiin?

Minkälaista osaamista kirjanpitäjällä tulisi tänä päivänä olla?

Missä on kirjanpitäjän osaamisen pääpaino?

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen arvion mukaan tietotekniikan kehitys uhkaa jopa kolmatta ammattia 20 vuoden sisällä. Uhatuimpien listalta löytyy viiden-tenä kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat. Arvion mukaan kirjanpitäjän ammatti häviää tai sen sisältö muuttuu olennaisesti 98 prosentin todennäköisyydellä 10-20 vuoden kuluttua. Miten arvioit kirjanpitäjän työn muuttuvan tulevaisuudessa? Ja minkälaista osaamista tarvitaan?

Sähköistymisen vaikutukset tilitoimistoalaan yleisesti:

Mitä mieltä olet tilitoimistoalan kehityksestä? Hyödynnetäänkö sähköisiä työkaluja tilitoimistoissa?

Miten sähköistyminen vaikuttaa tilitoimistojen kilpailutilanteeseen?

Sähköistymisen vaikutus tilitoimiston asiakkaisiin:

Miten asiakkaanne suhtautuvat sähköiseen taloushallintoon?

Kuinka sähköistyminen vaikuttaa taloushallinnon ulkoistamiseen?

Miten sähköistyminen on vaikuttanut teidän ja asiakkaan yhteistyöhön?

Liite 2 Kyselylomake

Taloushallinnon sähköistymisen vaikutus tilitoimistoihin

Opiskelen Hyvinkään Laureassa liiketalouden tradenomiksi ja teen opinnäytetyönäni tutkimusta taloushallinnon sähköistymisen vaikutuksista tilitoimistoihin ja taloushallinnon tulevaisuuteen.

Tilitoimiston sähköistyminen

Missä määrin hoidatte työt sähköisesti? ?

Mitkä taloushallinnon prosesseista hoidatte perinteisellä tavalla? Miksi?

Kuinka suuri osa laskuistanne ovat verkkolaskuja?

Valitkaa seuraavista kolme tärkeimmiksi koettua hyötyä sähköistymisestä.

- ☐ Taloudellisuus
- ☐ Ekologisuus
- ☐ Ajan säästö
- ☐ Tiedon reaaliaikaisuus
- ☐ Tiedon saatavuus paikasta riippumatta
- ☐ Mahdollisuus kattavampaan asiantuntijatyöhön
- ☐ Työvoiman tarpeen väheneminen

Arvioi teidän sähköisten taloushallinnon palveluiden tasoa.

Erin- omai- nen	Hyv ä	Tyy dyt- tävä	Heikk o
☐	☐	☐	☐

Li- sään tyi	Pysyi sa- mana	Vä- hen- tyi	En osaa sano
☐	☐	☐	☐

Miten sähköistyminen näkyi teillä työvoiman tarpeessa?

Li- sään tyi	Pysyi sa- mana	Vä- hen- tyi	En osaa sano
☐	☐	☐	☐

Mikä seuraavista kirjanpitäjän töistä on eniten lisääntynyt sähköistymisen myötä? Valitkaa 2.

- ☐ Neuvonta
- ☐ Talouden suunnittelu
- ☐ Automatisoitujen toimintojen tarkastus
- ☐ Täsmätykset
- ☐ Muu, Mikä

Mitä taitoja kirjanpitäjällä tulee olla tulevaisuudessa? Valitse 3.

- ☐ Lakiosaamista
- ☐ Oma-aloitteista tiedonhankintaa
- ☐ Palvelualttiutta
- ☐ Talouden suunnitteluosaamista
- ☐ Talouden ennustamisosaamista
- ☐ Veroasiantuntemusta

Tietojen lähetys

Kiitos ajastanne ja osallistumisestanne tutkimuksen toteutukseen.

Kiitos ja mukavaa kevättä!